

INFORMACJA

W związku z przekroczeniem azotanów w próbkach wody z Wodociągu Skieblewo (wynik: $51,5 \pm 4,0$ mg/l, winno być 50 mg/l) Zakład Gospodarki Komunalnej przypomina o obowiązującym *programie działań mających na celu zmniejszenie zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych oraz zapobieganie dalszemu zanieczyszczeniu.*

Zalecamy rolnikom aby zapoznali się z Programem i sumiennie go realizowali .

Program ograniczający stosowanie azotanów:

Program działań mających na celu zmniejszenie zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych oraz zapobieganie dalszemu zanieczyszczeniu, przyjęty rozporządzeniem Rady Ministrów (Dz. U. z 2020 poz. 243), obowiązujący od dnia 15 lutego 2020 roku obowiązuje wszystkich rolników, którzy prowadzą produkcję rolną, w tym działły specjalne produkcji rolnej, oraz działalność, w ramach której są przechowywane nawozy do gospodarowania w sposób zapobiegający zanieczyszczeniu wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych i ograniczający takie zanieczyszczenie.

Rolnicze wykorzystanie nawozów na glebach zamrzniętych, zalanych wodą, nasyconych wodą lub przykrytych śniegiem

1. Zabronione jest stosowanie nawozów na glebach zamrzniętych, zalanych wodą, nasyconych wodą, lub pokrytych śniegiem, przy czym za glebę zamrzniętą nie uznaje się gleby, która rozmarza co najmniej powierzchniowo w ciągu dnia.
2. Stawy wykorzystywane do chowu lub hodowli ryb mogą być nawożone nawozami naturalnymi lub nawozami azotowymi mineralnymi.

Warunki rolniczego wykorzystania nawozów w pobliżu wód powierzchniowych

1. Nie stosuje się nawozów na gruntach rolnych w pobliżu wód powierzchniowych w odległościach określonych w tabeli 1:

Tabela 1. Odległości, w jakich nie stosuje się nawozów w pobliżu wód powierzchniowych

Na gruntach rolnych od brzegu:				
Rodzaj nawozu	jezior i zbiorników wodnych o powierzchni do 50 ha	cieków naturalnych	rowów z wyłączeniem rowów o szerokości do 5 m liczonej na górnej krawędzi brzegu rowu	kanalów
Nawozy z wyłączeniem gnojowicy	5 m	5 m	5 m	5 m
Gnojowica	10 m	10 m	10 m	10 m
Na gruntach rolnych od:				
Rodzaj nawozu	brzegu jezior i zbiorników wodnych o powierzchni powyżej 50 ha	ujęć wody, jeżeli nie ustanowiono strefy ochronnej na podstawie przepisów ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne (Dz. U. z 2018 r. poz. 2268, z późn. zm.)		obszarów morskiego pasa nadbrzeżnego
Wszystkie rodzaje nawozów	20 m	20 m		20 m

Jeżeli na gruntach rolnych występuje uprawa roślin odległości określone w tabeli 1 można zmniejszyć o połowę pod warunkiem:

- zastosowania nawozów za pomocą urządzeń aplikujących je bezpośrednio do gleby lub
- podzielenia pełnej dawki nawozów co najmniej na 3 równe dawki, przy czym odstęp między zastosowaniem tych dawek nawozu nie może być krótszy niż 14 dni.

2. Zabronione jest mycie rozsiewaczy nawozów i sprzętu do aplikacji nawozów oraz rozlewanie wody z ich mycia w odległości mniejszej niż 25 m od brzegu zbiorników wodnych, jezior, cieków naturalnych, rowów, kanałów, ujęć wody, jeżeli nie ustanowiono strefy ochronnej na podstawie przepisów ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. - Prawo wodne, oraz obszarów morskiego pasa nadbrzeżnego.

Warunki rolniczego wykorzystania nawozów na terenach o dużym nachyleniu

1. Nawozów nie stosuje się na terenach o dużym nachyleniu w kierunku wód powierzchniowych w odległościach określonych w tabeli 1, zwiększonych o 5 m (teren o dużym nachyleniu to obszar o nachyleniu powyżej 10%, co oznacza wzrost pochylenia terenu o 1 m na długości 10 m).

2. Jeżeli na gruntach rolnych na terenie o dużym nachyleniu występuje uprawa, odległości określone w tabeli 1 zwiększone o 5 m, można zmniejszyć o połowę pod warunkiem:

- zastosowania nawozów za pomocą urządzeń aplikujących je bezpośrednio do gleby lub
- podzielenia pełnej dawki nawozów co najmniej na 3 równe dawki, przy czym odstęp między zastosowaniem tych dawek nawozu nie może być krótszy niż 14 dni.

3. Na pozostałej części terenu o dużym nachyleniu (poza strefą, na której jest zabronione stosowanie nawozów) należy:

- rozdzielić dawki nawozów azotowych mineralnych, tak aby poszczególne dawki nie przekraczały 100 kg N/ha.
- stosując nawozy na gruntach ornych, dokonać ich bezpośredniej aplikacji do gleby lub przyorywać lub wymieszać z glebą, a w okresie wegetacyjnym roślin uprawnych – stosować je przy największym zapotrzebowaniu roślin na azot; przyorania lub wymieszania z glebą dokonuje się w ciągu 4 godzin od zastosowania nawozu naturalnego, jednak nie później niż następnego dnia po jego zastosowaniu.

4. Na terenie o dużym nachyleniu należy uprawiać działkę rolną w kierunku poprzecznym do nachylenia stoku, stosując odkładanie skiby w górę stoku, o ile pozwala na to wielkość i usytuowanie tej działki rolnej lub przy zastosowaniu konserwujących systemów uprawy zapobiegających wymywaniu, takich jak: uprawa uproszczona, uprawa uproszczona pasowa lub uprawa zerowa, z tym że nie dotyczy to działki rolnej mniejszej niż 1 ha, na której stosuje się uproszczony system uprawy.

5. Na terenie o dużym nachyleniu zabronione jest przechowywanie nawozów w odległości 25 m od linii brzegu wód powierzchniowych, pasa morskiego i ujęć wód, jeżeli nie ustanowiono strefy ochronnej na podstawie przepisów ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne.

Okresy nawożenia

1. Zabronione jest stosowanie nawozów na gruntach rolnych w terminach innych niż wskazane w tabeli 2.

Tabela 2. Terminy stosowania nawozów

Rodzaj nawozów Rodzaj gruntów	Nawozy azotowe mineralne i nawozy naturalne płynne	Nawozy naturalne stałe
Grunty orne	1 marca – 20 października	1 marca – 31 października
Grunty orne na terenie gmin objętych wykazem stanowiącym załącznik nr 2 do Programu	1 marca – 15 października	
Grunty orne na terenie gmin objętych wykazem stanowiącym załącznik nr 3 do Programu	1 marca – 25 października	
Uprawy trwale	1 marca – 31 października	1 marca – 30 listopada
Uprawy wieloletnie		
Trwale użytki zielone		

2. Terminy określone w tabeli 2 dla gruntów ornych, gruntów ornych na terenie gmin objętych wykazem stanowiącym [załącznik nr 2 do Programu](#) oraz gruntów ornych na terenie gmin objętych wykazem stanowiącym [załącznik nr 3 do Programu](#) nie dotyczą podmiotów, które będą zakładać uprawy jesienią po późno zebranych przedplonach, buraku cukrowym, kukurydzy lub późnych warzywach. Dopuszczalna dawka azotu w wieloskładnikowych nawozach dla zakładanych upraw nie może przekroczyć dawki 30 kg N/ha.

3. Rolnik, który założył uprawy jesienią po późno zbieranych przedplonach, buraku cukrowym, kukurydzy lub późnych warzywach i zastosował nawozy w innym terminie niż określony w tabeli 2 ma obowiązek szczegółowo udokumentować termin zbioru, datę stosowania nawozu, zastosowane nawozy i ich dawkę oraz termin siewu jesiennej uprawy. Przedmiotowe dokumenty rolnik jest zobowiązany przechowywać przez okres 3 lat od dnia zakończenia nawożenia wykonanego na podstawie posiadanego planu nawożenia azotem albo obliczeń maksymalnych dawek azotu.

4. Terminy określone w tabeli 2 dla gruntów ornych, gruntów ornych na terenie gmin objętych wykazem stanowiącym załącznik nr 2 do Programu oraz gruntów ornych na terenie gmin objętych wykazem stanowiącym załącznik nr 3 do Programu nie dotyczą podmiotów, które nie mogły dokonać zbiorów lub nawożenia z uwagi na niekorzystne warunki pogodowe, w szczególności nadmierne uwilgotnienie gleby. Dla tych podmiotów termin graniczny stosowania nawozów to dzień 30 listopada.

5. Terminów określonych w tabeli 2 nie stosuje się do nawożenia upraw pod osłonami oraz upraw kontenerowych.

6. Nie stosuje się nawożenia na glebach odłogowanych (gruntach odłogowanych). Przed planowanym zakończeniem odłogowania dopuszcza się zastosowanie nawozów jesienią.

Warunki przechowywania nawozów naturalnych oraz postępowanie z odciekami

1. Nawozy naturalne płynne i nawozy naturalne stałe powinny być przechowywane w bezpieczny dla środowiska sposób, zapobiegający przedostawaniu się odcieków do wód i do gruntu.

2. Podmioty prowadzące produkcję rolną oraz działalność, o której mowa w art. 102 ust. 1 ustawy Prawo wodne zapewniają bezpieczne dla środowiska przechowywanie nawozów naturalnych, wytwarzanych w gospodarstwie rolnym lub przyjętych od innego gospodarstwa rolnego, przez okres, w którym nie jest możliwe ich rolnicze wykorzystanie. Wymaga to zapewnienia powierzchni

nieprzepuszczalnych miejsc do przechowywania nawozów naturalnych stałych oraz pojemności przykrytych, w szczególności osłoną elastyczną lub osłoną pływającą, zbiorników na nawozy naturalne płynne, które powinny posiadać szczelne dno i ściany.

3. W przypadku utrzymywania zwierząt gospodarskich na głębokiej ściółce obornik może być przechowywany w budynku inwentarskim o nieprzepuszczalnym podłożu.

4. Pojemność zbiorników na nawozy naturalne płynne powinna umożliwić ich przechowywanie przez okres 6 miesięcy.

5. Powierzchnia miejsc do przechowywania nawozów naturalnych stałych powinna umożliwić ich przechowywanie przez okres 5 miesięcy.

6. Obliczenie wymaganej pojemności zbiorników lub powierzchni miejsc do przechowywania nawozów naturalnych poprzedza sporządzenie obrotu stada, obliczenie przelotowości zwierząt gospodarskich w grupie technologicznej, a następnie wyliczenie stanów średniorocznych. Wyliczone stany średnioroczne zwierząt gospodarskich przelicza się na DJP [załącznik nr 1 do Programu](#).

Sposób sporządzania obrotu stada, obliczania sztuk przelotowych zwierząt gospodarskich i stanu średniorocznego tych zwierząt został określony w [załączniku nr 4 do Programu](#).

Sposób obliczania wymaganej pojemności zbiorników oraz wymaganej powierzchni miejsc do przechowywania nawozów naturalnych został określony w [załączniku nr 5 do Programu](#).

W przypadku, gdy wytwarzane w gospodarstwie rolnym nawozy naturalne podlegają procesom technologicznym przetwarzania lub przekazaniu wymagana pojemność zbiorników oraz powierzchnia miejsc do przechowywania nawozów naturalnych może ulec stosownemu zmniejszeniu.

7. Możliwe jest czasowe, jednak nie dłużej niż przez okres 6 miesięcy od dnia utworzenia każdej z przyzmy, przechowywanie obornika bezpośrednio na gruntach rolnych, przy czym:

1. przyzmy lokalizuje się poza zagłębieniami terenu, na możliwie płaskim terenie, o dopuszczalnym spadku do 3%, w miejscu niepiaszczystym i niepodmokłym, w odległości większej niż 25 m od linii brzegu wód powierzchniowych, pasa morskiego i ujść wód, jeżeli nie ustanowiono strefy ochronnej na podstawie przepisów ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne.
2. lokalizację przyzmy oraz datę złożenia obornika w danym roku na danej działce zaznacza się na mapie lub szkicu działki, które przechowuje się przez okres 3 lat od dnia zakończenia przechowywania obornika.
3. obornik na przyzmie ponownie przechowuje się w tym samym miejscu po upływie 3 lat od dnia zakończenia poprzedniego przechowywania obornika.

8. Zabronione jest przechowywanie pomiotu ptasiego bezpośrednio na gruncie przez cały rok.

9. Zabronione jest przechowywanie kiszonek bezpośrednio na gruncie. Kiszonki należy przechowywać w szczególności w silosach, rękawach foliowych, na płytach lub na podkładzie z folii, sieczki, słomy, lub innego materiału, który pochłania odcieki, oraz pod przykryciem foliowym.

10. Zabronione jest przechowywanie nawozów naturalnych oraz kiszonek w odległości mniejszej niż 25 m od:

- studni lub ujść wód (jeżeli nie ustanowiono strefy ochronnej na podstawie przepisów ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne),
- linii brzegu wód powierzchniowych oraz pasa morskiego.

11. Podmioty prowadzące produkcję rolną oraz podmioty prowadzące działalność, o której mowa w art. 102 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne, dostosują powierzchnię lub pojemność

posiadanych miejsc do przechowywania nawozów naturalnych do wymogów określonych w Programie, w terminie do dnia:

- 31 grudnia 2021 r. – w przypadku podmiotów prowadzących chów lub hodowlę zwierząt gospodarskich w liczbie większej niż 210 DJP, w tym podmiotów prowadzących chów lub hodowlę drobiu powyżej 40 000 stanowisk lub chów lub hodowlę świń powyżej 2 000 stanowisk dla świń o wadze ponad 30 kg lub 750 stanowisk dla macior,
- 31 grudnia 2024 r. – w przypadku podmiotów prowadzących chów lub hodowlę zwierząt gospodarskich w liczbie mniejszej lub równej 210 DJP.

12. Podmioty przyjmujące nawozy naturalne na podstawie umowy powinny posiadać, w chwili przyjmowania tych nawozów naturalnych, odpowiednią powierzchnię lub pojemność posiadanych miejsc do ich przechowywania w bezpieczny dla środowiska sposób, zapobiegający przedostawaniu się odcieków do wód i gruntu.

13. Przed upływem terminów, o których mowa w ust. 11, podmioty prowadzące produkcję rolną oraz podmioty prowadzące działalność, o której mowa w art. 102 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne, zapewniają przechowywanie nawozów naturalnych płynnych w szczelnych zbiornikach o pojemności umożliwiającej gromadzenie co najmniej 4-miesięcznej produkcji tego nawozu.

14. Utrzymywanie zwierząt futerkowych w klatkach i bateriach klatek z ażurową podłogą wymaga zabezpieczenia gruntu znajdującego się pod nimi. Zabezpieczenie to powinno być wykonane szczelną i litą, odporną na mechaniczne uszkodzenia powierzchnią, ukształtowaną w sposób zabezpieczający przedostawaniu się odcieku do wód lub gruntu. Poza systemem pastwiskowym z regularną zmianą zadarnionych kwater, zabronione jest umieszczanie klatek dla zwierząt futerkowych z ażurową podłogą bezpośrednio na gruncie.

15. Zabronione jest mieszanie i wspólne przechowywanie odchodów zwierząt futerkowych mięsożernych z odpadami pochodzącymi z przygotowania paszy dla tych zwierząt.

Dawki i sposoby nawożenia azotem

1. Wielkość rocznej dawki nawozów naturalnych wykorzystywanych rolniczo nie może zawierać więcej niż 170 kg N w czystym składniku na 1 ha użytków rolnych. Przedmiotową dawkę ustala się w następujący sposób:

- ilość nawozów naturalnych wytwarzanych w gospodarstwie rolnym i ilość azotu w tych nawozach należy obliczyć na podstawie stanów średniorocznych zwierząt gospodarskich obliczonych zgodnie z [załącznikiem nr 4 do Programu](#) oraz średniej rocznej wielkości produkcji nawozów naturalnych i koncentracji azotu zawartego w tych nawozach, określonych w [załączniku nr 6 do Programu](#);
- następnie należy zaplanować sposób dystrybucji nawozów naturalnych na poszczególne działki rolne w taki sposób, aby w okresie roku nie przekroczyć dopuszczalnej dawki azotu z nawozów naturalnych w czystym składniku wynoszącej 170 kg N/ha użytków rolnych, przy czym dopuszczalna dawka nawozu naturalnego = 170 kg N/ha: (zawartość N kg/t lub kg/m³ nawozu naturalnego należy przyjąć z [załącznika nr 6 do Programu](#) lub udokumentowanego badania składu nawozu).

2. W przypadku przekazywania nawozów naturalnych rolnik przekazujący te nawozy ma obowiązek obliczenia ilości nawozów naturalnych wytwarzanych w gospodarstwie rolnym i przeznaczonych do przekazania oraz ilości azotu w tych nawozach.

3. Podmiot prowadzący produkcję rolną oraz podmiot prowadzący działalność, o której mowa w art. 102 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne, opracowuje plan nawożenia azotem, albo stosuje maksymalne dawki azotu, o których mowa w Programie.

4. Obowiązki, o których mowa w ust. 3, nie dotyczą nawożenia upraw pod osłonami (szklarnie, inspekty, namioty foliowe) oraz upraw kontenerowych, wykorzystujących technologię zamkniętego obiegu nawozów i wody.

5. Plan nawożenia azotem opracowuje się zgodnie ze zbiorem zaleceń dobrej praktyki rolniczej, na podstawie składu chemicznego nawozów oraz potrzeb pokarmowych roślin i zasobności gleb, uwzględniających stosowane odpady i nawozy.

6. Lista upraw intensywnych, których uprawa na powierzchni powyżej 50 ha, zgodnie z art. 105a ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne, obliguje podmioty prowadzące produkcję rolną oraz podmioty prowadzące działalność, o której mowa w art. 102 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne do pracowania planu nawożenia azotem została określona [w załączniku nr 7 do Programu](#).

7. Podmioty inne niż wymienione w art. 105a ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne mogą opracować plan nawożenia azotem z uwzględnieniem sposobu obliczania dawki nawozów azotowych mineralnych – uproszczonego bilansu azotu, który został określony w załączniku nr 8 do Programu, albo przy zastosowaniu programu nawozowego obejmującego wymagania dla uproszczonego bilansu azotu określonego [w załączniku nr 8 do Programu](#).

8. Podmiot, który nie jest obowiązany do opracowania planu nawożenia azotem, stosuje nawozy w takich dawkach, aby nie przekraczać maksymalnych ilości azotu działającego ze wszystkich źródeł, które zostały określone w tabeli 14 [załącznika nr 9 do Programu](#), dla upraw w plonie głównym, dla plonów uzyskiwanych w warunkach uregulowanego odczynu gleby, zbilansowanego nawożenia azotem, fosforem i potasem (NPK) i stosowania integrowanej ochrony roślin.

Sposób dokumentowania realizacji Programu

1. Rolnik, który:

1. prowadzi chów lub hodowlę drobiu powyżej 40 000 stanowisk lub chów lub hodowlę świń powyżej 2000 stanowisk dla świń o wadze ponad 30 kg lub 750 stanowisk dla macior lub
2. posiada gospodarstwo rolne o powierzchni powyżej 100 ha użytków rolnych, lub
3. uprawia uprawy intensywne, których lista została określona w załączniku nr 7 do programu działań, na gruntach ornych na powierzchni powyżej 50 ha, lub
4. utrzymuje obsadę większą niż 60 DJP według stanu średniorocznego, lub
5. zbył nawozy naturalne do bezpośredniego rolniczego wykorzystania, lub
6. nabył nawóz naturalny, od rolnika, o którym mowa w pkt 1–5, lub produkt pofermentacyjny od rolnika, o którym mowa w pkt 1–4

- ma obowiązek przechowywania umowy, na podstawie której nawozy naturalne lub produkty pofermentacyjne mogą być zbywane, w tym przekazane do bezpośredniego rolniczego wykorzystania przez okres 3 lat od dnia od jej wygaśnięcia.

2. Rolnicy, którzy gospodarują na powierzchni większej lub równej 10 ha użytków rolnych lub utrzymują zwierzęta gospodarskie w liczbie większej lub równej 10 DJP według stanu średniorocznego:

- posiadają plan nawożenia azotem albo obliczenia maksymalnych dawek azotu;
- mają obowiązek prowadzenia ewidencji zabiegów agrotechnicznych związanych z nawożeniem azotem zawierającej informacje o:
 - dacie zastosowania nawozu,
 - rodzaju uprawy i powierzchni uprawy, na której został zastosowany nawóz,
 - rodzaju zastosowanego nawozu,
 - zastosowanej dawce nawozu,

- o terminie przyorania nawozu naturalnego, w przypadku zastosowania tego nawozu na terenie o dużym nachyleniu.

3. Rolnicy, obowiązani do posiadania planu nawożenia azotem lub obliczeń maksymalnych dawek azotu są obowiązani do ich przechowywania przez okres 3 lat od dnia zakończenia nawożenia wykonanego na podstawie posiadanego planu nawożenia azotem albo obliczeń maksymalnych dawek azotu.

4. Ewidencja powinna być prowadzona w postaci papierowej, w formie zapisów własnych, arkuszy, dzienników lub książki nawozowej, lub w postaci elektronicznej. Wzór ewidencji zabiegów agrotechnicznych związanych z nawożeniem azotem został określony [w załączniku nr 10 do Programu](#).

5. Ewidencja powinna być przechowywana przez okres 3 lat od dnia zakończenia nawożenia wykonanego na podstawie posiadanego planu nawożenia azotem albo obliczeń maksymalnych dawek azotu.

6. Przepisów dotyczących posiadania planu nawożenia azotem albo obliczenia maksymalnych dawek azotu oraz prowadzenia ewidencji zabiegów agrotechnicznych nie stosuje się do nawożenia upraw pod osłonami (szklarnie, inspekty, namioty foliowe) oraz upraw kontenerowych, wykorzystujących technologię zamkniętego obiegu nawozów i wody.

Harmonogram rzeczowy i czasowy realizacji Programu działań

Harmonogram rzeczowy i czasowy realizacji środków, o których mowa w art. 104 ust. 2 pkt 1 lit. a–e ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne, jest określony w [załączniku nr 11 do Programu](#).

Plan nawożenia azotem

1. Podmioty prowadzące produkcję rolną oraz podmioty prowadzące działalność, o której mowa w art. 102 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne, które:

1. prowadzą chów lub hodowlę drobiu powyżej 40 000 stanowisk lub chów lub hodowlę świń powyżej 2000 stanowisk dla świń o wadze ponad 30 kg lub 750 stanowisk dla macior,
2. posiadają gospodarstwo rolne o powierzchni powyżej 100 ha użytków rolnych, uprawiają uprawy intensywne na gruntach ornych na powierzchni powyżej 50 ha lub utrzymują obsadę większą niż 60 dużych jednostek przeliczeniowych (DJP), według stanu średniorocznego,
3. nabywają nawóz naturalny lub produkt pofermentacyjny do bezpośredniego rolniczego wykorzystania w celu nawożenia lub poprawy właściwości gleby od podmiotu importującego nawóz naturalny lub produkt pofermentacyjny z terytoriów państw trzecich lub od podmiotu prowadzącego działalność, o której mowa w pkt 1

– są obowiązane do opracowania planu nawożenia azotem.

2. Plan nawożenia azotem opracowuje się w terminie pozwalającym na prawidłowe i bezpieczne stosowanie nawozów, nie później niż do dnia rozpoczęcia stosowania nawozów.

3. Plan nawożenia azotem zawiera rozplanowanie stosowania nawozów na poszczególnych działkach rolnych w gospodarstwie rolnym, z uwzględnieniem potrzeb pokarmowych roślin w warunkach danego siedliska.

4. Podmioty prowadzące działalność, o której mowa w ust. 1 pkt 1 i 2, mogą zbywać, w tym przekazywać, nawozy naturalne lub produkty pofermentacyjne wyłącznie na podstawie umowy zawartej w formie pisemnej pod rygorem nieważności.

5. Umowę, o której mowa w ust. 4, strony przechowują przez co najmniej 3 lata od dnia jej wygaśnięcia.

6. Podmiot prowadzący chów lub hodowlę drobiu powyżej 40 000 stanowisk lub chów lub hodowlę świń powyżej 2000 stanowisk dla świń o wadze ponad 30 kg lub 750 stanowisk dla macior, może zbyć do 30% gnojówki i gnojowicy do bezpośredniego rolniczego wykorzystania, a pozostałą ilość przeznaczyć we własnym zakresie lub przekazać innemu podmiotowi do produkcji biogazu rolniczego w rozumieniu art. 2 pkt 2 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii lub zagospodarować na działkach rolnych, których jest posiadaczem i na których prowadzi uprawę roślin.
7. Podmioty prowadzące chów lub hodowlę drobiu powyżej 40 000 stanowisk lub chów lub hodowlę świń powyżej 2000 stanowisk dla świń o wadze ponad 30 kg lub 750 stanowisk dla macior i podmioty posiadające gospodarstwo rolne o powierzchni powyżej 100 ha użytków rolnych, uprawiające uprawy intensywne na gruntach ornych na powierzchni powyżej 50 ha lub utrzymujące obsadę większą niż 60 dużych jednostek przeliczeniowych (DJP), według stanu średniorocznego, które nie stosują nawozów naturalnych lub produktów pofermentacyjnych na działkach rolnych, których są posiadaczami, nie opracowują planu nawożenia azotem.
8. Podmiot, który jest obowiązany do opracowania planu nawożenia azotem, stosuje nawozy w dawkach nieprzekraczających dawek określonych w tym planie.
9. Plan nawożenia azotem przechowuje się w gospodarstwie rolnym przez 3 lata od dnia zakończenia stosowania nawozów na podstawie tego planu.
10. Podmiot prowadzący chów lub hodowlę drobiu powyżej 40 000 stanowisk lub chów lub hodowlę świń powyżej 2000 stanowisk dla świń o wadze ponad 30 kg lub 750 stanowisk dla macior, jest obowiązany do uzyskania pozytywnej opinii okręgowej stacji chemiczno-rolniczej o planie nawożenia azotem – nie później niż do dnia rozpoczęcia stosowania nawozów.
11. Podmiot prowadzący chów lub hodowlę drobiu powyżej 40 000 stanowisk lub chów lub hodowlę świń powyżej 2000 stanowisk dla świń o wadze ponad 30 kg lub 750 stanowisk dla macior, doręcza kopię planu nawożenia azotem wójtowi, burmistrzowi lub prezydentowi miasta oraz właściwemu organowi Inspekcji Ochrony Środowiska, właściwym ze względu na miejsce stosowania nawozów, wraz z kopią pozytywnej opinii okręgowej stacji chemiczno-rolniczej o tym planie, nie później niż do dnia rozpoczęcia stosowania nawozów.
12. Plan nawożenia azotem opracowuje się zgodnie ze zbiorem zaleceń dobrej praktyki rolniczej na podstawie składu chemicznego nawozów oraz potrzeb pokarmowych roślin i zasobności gleb, uwzględniających stosowane odpady i nawozy.
13. Rolnicy inni niż podmioty prowadzące chów lub hodowlę drobiu powyżej 40 000 stanowisk lub chów lub hodowlę świń powyżej 2000 stanowisk dla świń o wadze ponad 30 kg lub 750 stanowisk dla macior, mogą opracować plan nawożenia azotem z uwzględnieniem sposobu obliczania dawki nawozów azotowych mineralnych – uproszczonego bilansu azotu, który został określony w załączniku nr 8 do Programu działań, albo przy zastosowaniu programu nawozowego obejmującego wymagania dla uproszczonego bilansu azotu określonego w [załączniku nr 8 do Programu](#).

Maksymalne dawki azotu

1. Podmioty prowadzące produkcję rolną oraz podmioty prowadzące działalność, o której mowa w art. 102 ust. 1, które nie są obowiązane do opracowania planu nawożenia azotem, stosują nawozy w dawkach nieprzekraczających maksymalnych dawek nawozów azotowych dla upraw w plonie głównym określonych w Programie działań dla plonów uzyskiwanych w warunkach uregulowanego odczynu gleby, zbilansowanego nawożenia azotem, fosforem i potasem i stosowania integrowanej ochrony roślin.
2. Podmioty, które nie są obowiązane do opracowania planu nawożenia azotem, mogą opracować plan nawożenia azotem. W takim przypadku opracowują plan w terminie pozwalającym na prawidłowe i bezpieczne stosowanie nawozów, nie później niż do dnia rozpoczęcia stosowania nawozów, rozplanują stosowanie nawozów na poszczególnych działkach rolnych w gospodarstwie, z uwzględnieniem potrzeb pokarmowych roślin w warunkach danego siedliska stosują nawozy w

dawkach nieprzekraczających dawek określonych w tym planie, przechowują plan nawożenia przez 3 lata od dnia zakończenia stosowania nawozów na podstawie tego planu.

3. Rolnik, który nie jest obowiązany do opracowania planu nawożenia azotem, stosuje nawozy w takich dawkach, aby nie przekraczać maksymalnych ilości azotu działającego ze wszystkich źródeł, które zostały określone w tabeli 14 **załącznika nr 9 do Programu**,

Wzór na obliczenie ilości azotu działającego ze wszystkich źródeł (załącznik nr 9 do Programu):

Obliczenie ilości azotu działającego (Nd) = Nd z nawozu naturalnego + Nd z gleby + Nd z nawozów azotowych mineralnych

gdzie:

- Nd z nawozu naturalnego = ilość nawozu t/ha x ilość kg N/t (tabela 9 z załącznika nr 6 do Programu) x równoważnik nawozowy azotu (tabela 11 z załącznika nr 8 do Programu),
- Nd z gleby = ilość kg N/ha (tabela 12 z załącznika nr 8 do Programu) x równoważnik nawozowy azotu (tabela 11),
- Nd z nawozów azotowych mineralnych = ilość kg N/ha.

Przykład:

Rolnik zamierza zastosować pod pszenicę jara wiosną na gruncie ornym na powierzchni 3 ha (gleba średnia) obornik w ilości 15 t/ha, który zawiera 2,9 kg N/t oraz dodatkowo I dawka RSM 170 kg/ha zawierająca 30 kg N/100 kg nawozu, II dawka Mocznik 87 kg/ha zawierająca 46 kg N/100 kg nawozu.

Rolnik posiada następujące obliczenia maksymalnych dawek azotu nieprzekraczających maksymalnych ilości azotu działającego ze wszystkich źródeł określonych w Tabeli 14 Załącznika nr 9 do Programu:

Azot działający z obornika = ilość zastosowanego obornika [t/ha] x ilość azotu w kg N/t x równoważnik nawozowy dla obornika zastosowanego wiosną = 15 t/ha x 2,9 kg N/t x 0,40 = 43,5 kg N/ha x 0,40 = **17,4 kg N/ha**.

Azot działający z gleby = zasoby azotu mineralnego z gleby średniej 62 kg N/ha x 0,6 równoważnik nawozowy azotu mineralnego z zasobów glebowych w uprawach roślin jarych = 62 kg N/ha x 0,6 = **37,2 kg N/ha**.

Azot z nawozów azotowych mineralnych = 170 kg RSM/ha x 30 kg N/100 kg nawozu + 87 kg Mocznika/ha x 46 kg N/100 kg nawozu = **51,0 kg N/ha + 40,0 kg N/ha = 91,0 kg N/ha**

Obliczenie azotu działającego (Nd) = 17,4 kg N/ha + 37,2 kg N/ha + 91,0 kg N/ha = 145,6 kg N/ha.

Z powyższych wyliczeń wynika, że zastosowana na uprawę pszenicy jarej dawka azotu działającego ze wszystkich źródeł w 2020 roku wynosząca **145,6 kg N/ha**, nie przekroczy maksymalnej ilości azotu działającego ze wszystkich źródeł określonego w Tabeli 14 Załącznika nr 9 do Programu wynoszącej 160 kg N/ha.